

Výroční zpráva archivu Židovského muzea v Praze za rok 2019

Sídlo archivu a kontakty: Stroupežnického 32, 150 00 Praha 5

Tel. +420 222 749 211, + 420 257 311 492

Zřizovatel: Židovské muzeum v Praze, U Staré školy 1, 3, 110 01 Praha 1

Zařazení v organizační struktuře instituce: Židovské muzeum v Praze – Odbor archivů

Akreditovaný soukromý archiv podle zákona č. 499/2004 Sb., akreditaci vydalo Ministerstvo vnitra dne 1. 2. 2008 na základě ustanovení § 44 písmene f) a v souladu s ustanovením § 58 a § 80, odst. 5 zákona

I. Personální podmínky archivu

vedoucí odboru:

Mgr. Tomáš Bělohávek

pracovníci:

Mgr. Vlastimila Hamáčková

PhDr. Tomáš Krákora

PhDr. Markéta Novotná, Ph.D.

II. Celkové množství uložených archiválií

V archivu ŽMP je k 31. 12. 2019 evidováno celkem 348 archivních souborů o celkové metráži 648,79 bm; nezpracovaná část (přibližně 18 archivních souborů) tvoří 83,08 bm (12,80 %), zpracovaná (přibližně 330 archivních souborů) 565,71 bm (87,19 %), z toho inventarizovaná (36 archivních souborů a dílčí části dvou souborů) 69,16 bm (10,65 %, resp. 12,22 % ze zpracované části).

Všechny archivní soubory jsou evidovány v evidenčním statusu 1 jako „archivní soubory v přímé péči instituce, uložené v instituci“.

Základní evidence archivních pomůcek obsahuje 336 archivních pomůcek.

III. Výběr, zpracování a využívání archiválií

Výběr archiválií ve skartačním řízení:

vnější změna 6/ 2019: 314 Židovské muzeum v Praze (4,40 bm)

Výběr archiválií mimo skartační řízení:

Dar:

vnější změna 4/2019: 346 Federace židovských obcí v ČR (6,59 bm)

vnější změna 7/2019: 52 Židovská náboženská obec Jemnice (darovací smlouva z roku 1919,
0,01 bm)

Nákupy:

prodávající: aukční dům Sotheby's, New York

vnější změna 1/2019: 87 Židovská náboženská obec Mikulov (listina z roku 1591, 0,01 bm)

vnější změna 2/2019: 178 Židovská náboženská obec Praha (listina z roku 1687, 0,01 bm)

vnější změna 3/2019: 349 Löbl Simon Moyses (listina z roku 1739, 0,01 bm)

prodávající: aukční dům Kestenbaum & Company, New York

vnější změna 5/2019: 293 Sicher Gustav, Dr. (strojopis díla věnovaného Gustavu Sicherovi
k 75. narozeninám z roku 1955, 0,02 bm)

Zpracování archiválií

Zpracovány/inventarizovány byly tyto fondy a sbírky:

338 Jiří Fiedler (1935–2014) – pokračovalo pořádání pozůstalosti, byly tříděny fotografie a pohlednice, osobní doklady a publikační činnost. Materiály jsou sepisovány a postupně ukládány do kartonů. V roce 2019 bylo zpracováno 0,88 bm (T. Krákora).

192 Nejvyšší rada Svazů židovských náboženských obcí – pokračovala revize sepsaného materiálu (1,21 bm), připisovány dodatky a zpracována historie organizace (V. Hamáčková)

308 Varia – pokračování revize sbírky se zaměřením na kontrolu fyzického stavu a popis archiválií venkovských židovských obcí, svazů židovských obcí a patentů a vyhlášek. Materiál je postupně přemanimulován a nově ukládán. Současně se doplňuje prozatímní inventární seznam. V roce 2019 proběhla revize 4,07 bm spisového materiálu (T. Krákora).

314 Židovské muzeum v Praze – pořádání písemností ředitelství ŽMP (korespondence ředitele, Správní a Dozorčí rada, Nadace ŽMP atd.), odboru sbírek, odboru knihovny, provozně-ekonomického úseku (včetně hospodářských smluv), právní agendy (včetně smluv) z let 1994–2005 (12, 87 bm, M. Novotná)

348 Česká organizace židovských žen, Praha (WIZO Praha) – bylo dokončeno zpracování archivního fondu a vypracován inventář (0,84 bm M. Novotná)

Na základě pokynů Odboru archivní správy a spisové služby MV ČR byla provedena revize a oprava číselníků lokalit a původců v programu PEvA. Zároveň proběhly přípravy databáze pro přechod na nový informační systém PEvA II. V souvislosti se závěrečnou fází implementace *Základních pravidel pro zpracování archiválií* proběhlo v roce 2019 testování nových pořádacích aplikací ELZA a ProArchiv17. Na základě posouzení obou programů byl vybrán software ProArchiv17 od společnosti Bach systems s. r. o., jehož starší verze archiv ŽMP dlouhodobě používá.

Využívání archiválií, badatelské služby

Archiv navštívilo 68 badatelů (z toho bylo 52 tuzemských a 16 zahraničních), kteří uskutečnili celkem 140 badatelských návštěv. Ke studiu bylo předloženo 1588 evidenčních jednotek z 93 fondů a sbírek. Na přípravě materiálů pro badatele se podíleli všichni pracovníci archivu. Bylo zpracováno 12 rešerší a poskytnuto na 150 konzultací a odpovědí na písemné dotazy. Pro badatele bylo vyhotoveno 71 skenů. V rámci připravované grantové žádosti Odboru sbírek byla provedena ve fondech archivu rozsáhlá rešerše zaměřená na obrazovou dokumentaci židovských nemovitých památek vybraných 20 lokalit. Pro návštěvu dr. Ivany Dubé, která v minulosti financovala restaurování několika předmětů ze sbírek ŽMP, byla připravena archivní exkurze. Zájem badatelů se nadále soustřeďuje především na rodopis, dějiny jednotlivých židovských obcí a dokumentaci židovských nemovitých památek.

Dne 13. 5. 2019 proběhla kontrola Odboru archivní správy a spisové služby MV ČR zaměřená na zpřístupňování archiválií Archivu ŽMP. Bylo konstatováno, badatelská agenda je vedena v souladu s příslušnými právními předpisy.

IV. Stav archiválií 2019

Z celkového počtu 348 archivních souborů, které archiv ŽMP vede v evidenci NAD, je 253 archivních souborů nepoškozeno a 95 archivních souborů poškozeno. Především se jedná o mechanické poškození (trhliny, přelomení), poškození prachem, také křehkost, lámavost. Je evidováno i poškození plísněmi a hmyzem.

Digitalizace

Systematická digitalizace knižního materiálu je prováděna ve fotodílně muzea. Při výběru materiálu pro digitalizaci se uplatňuje kritérium stáří a badatelské frekvence (postupně jsou digitalizovány nejstarší dochované písemnosti, vybrané pinkasy, knihy obřizek a další archiválie sloužící především pro genealogické bádání). V roce 2019 bylo digitalizováno 28 knih (celkem 5397 snímků). Archiv ŽMP získal v rámci dvoukolového výběrového řízení grant nadace Rothschild Foundation Hanadiv Europe (RFHE) v programu Preservation and Conservation na restaurování a digitalizaci úředních knih z archivního fondu Židovské náboženské obce Praha. V rámci poskytnutého grantu bude v roce 2020 a 2021 digitalizováno

celkem 23 Knih zpráv a Knih osvědčení z let 1724–1840, 14 svazků z tohoto souboru projde restaurováním.

V. Konzervace a restaurování archiválií

Nadále probíhala pravidelná kontrola fyzického stavu spravovaného archivního materiálu, čištění, drobné opravy a výběr k restaurování. V roce 2019 bylo vyčištěno 124 knih a 82 sešitů, restaurováno bylo 10 knih a 1 karton spisového materiálu.

VI. Odborné aktivity

Spolupráce s vědeckými a kulturními institucemi

Pro výstavní a publikační účely byly poskytnuty skeny Muzeu Šumavy Sušice pro rekonstrukci expozice Muzea Dr. Šimona Adlera v Dobré Vodě (14 skenů – ŽNO Horažďovice, Chlístov, Sušice, Rabí, Švihov). Spolku na obnovu židovských památek na Perucku, který ve spolupráci s Oblastním muzeem v Lounech a SOKA Louny připravil výstavu *Osudy židovských rodin na Lounsku*, poskytl archiv 23 skenů (ŽNO Louny). Pro výstavu o venkovských synagogách v Polici u Jemnice, kterou připravuje Ing. arch. J. Klenovský pro Matanu a. s., archiv vyhledal materiály a podle vznesených požadavků poskytl 63 skenů. Pro příručku *Paleografie raně moderního Aškenázu*, kterou připravuje Katedra Blízkého východu FF UK, bylo poskytnuto 19 skenů (ŽNO Praha, Kolín, Nové Sedliště, Třebíč).

Výzkum, popularizace, publikační činnost

Odborná historická práce archivářů se soustředila především na dílčí otázky spojené se zpracováváním materiálem. Hlavní zájem byl věnován správnému vývoji židovských organizací v období první republiky a přípravě expozic a výstav ŽMP.

Muzejní archiv pokračuje ve spolupráci s muzei a archivy především v pohraničních oblastech v organizování seminářů k novodobým dějinám Židů v Čechách. V roce 2019 vydalo ŽMP sborník *Židé v Čechách 7* (k vydání připravila V. Hamáčková), v němž byly publikovány referáty přednesené v říjnu 2018 v Třeboni. V Hamáčková uveřejnila ve sborníku příspěvek *K organizaci židovských náboženských obcí v českých zemích (s. 48–59)*. Současně publikovala v muzejním periodiku *Judaica Bohemiae* zprávu charakterizující dosavadních sedm ročníků semináře (*The 'Jews in Bohemia' Seminar, Judaica Bohemiae LIV-2, 2019, s. 105–108*).

T. Krákora přednesl v rámci akce *Vzpomínka na synagogu* v Davli přednášku u příležitosti odhalení památníku na místě bývalé synagogy a otevření výstavy k historii místní židovské komunity pod názvem *Můj zákon je člověk (26. 4. 2019)*.

V rámci přípravy nové expozice ve Španělské synagoze byla provedena korektura textu a popisek připravených grafikem pro vitrínu k židovským průmyslníkům a podnikatelům (česká a anglická verze). Byly zajištěny kvalitní předlohy pro výrobu kopií pro výstavu od jednotlivých institucí mimo ŽMP, podle požadavků produkce byly vyhledány a zkontrolovány souhlasy

s vystavením reprodukcí zapůjčených materiálů (V. Hamáčková). Průběžně byly doplňovány citace obrazových dokumentů v AV prvcích (T. Krákora).

V souvislosti s přípravou výstavy *Robert Guttmann – Pražský poutník* bylo vyhotoveno 497 skenů materiálů z Guttmannovy pozůstalosti (T. Krákora).

Účast na konferencích a školeních

Pracovníci archivu se zúčastnili *18. celostátní archivní konference* (Plzeň, 23. 4. 25. 4. 2019).